

УДК 378: 656:502.51

DOI 10.31494/2412-9208-2021-1-2-218-226

**FLEXIBLE SKILLS IN THE COURSE OF STUDYING THE
METHODOLOGY OF TEACHING THE UKRAINIAN LANGUAGE:
CONTENTS, FORMATION, DETERMINATION**

**ГНУЧКІ УМІННЯ (SOFT SKILLS) У КУРСІ ВИВЧЕННЯ МЕТОДИКИ
НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: ЗМІСТ, ФОРМУВАННЯ,
ДЕТЕРМІНАЦІЯ**

Nataliia HRONA,

Doctor of Pedagogical Sciences,
Associate Professor, teacher of
higher category, teacher-methodist

natashagrona@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0003-2578-2865>

Communal establishment "Pryluky
Humanitarian and Pedagogical
Applied College named after Ivan
Franko" Chernihiv Regional Council

✉ 170, Peremogi st., Pryluky,
Chernihiv region, 17500

Наталія ГРОНА

доктор педагогічних наук, доцент,
викладач вищої категорії,
викладач-методист

Комунальний заклад «Прилуцький
гуманітарно-педагогічний
фаховий коледж імені Івана
Франка» Чернігівської обласної
ради

✉ вул. Перемоги, 170,
м. Прилуки, Чернігівська обл.,
17500

Original manuscript received: May 25, 2021

Revised manuscript accepted: September 15, 2021

ABSTRACT

The article substantiates the importance of soft skills. Through the analysis and synthesis of scientific and methodological sources, it has been found that soft skills are flexible, sometimes unprofessional, acmecompetences (acme - peak, peak, higher degree of something, prosperity) for the successful performance of professional duties. It is proved that the new communicative environment enables productive organization of participants of educational process, encourages creativity by means of developing potential of methodical and technical receptions, operations in the form of various documents (working materials) directed on reception of information, with a powerful didactic resource for studying professional disciplines. Analysis of the professional standard «Primary school teacher of general secondary education», which is based on the job functions of the teacher, and provides a revision of attitudes to professional qualities and changing stereotypes of his professional development allowed to identify a number of flexible skills to be formed in accordance with the job functions. It was found that these include leadership skills and ability to work in a team, the ability to teach and negotiate, the ability to set and solve tasks, time management, focus, effective communication skills, presentation, stress, creativity, creative approach to solving problems and analytical skills, etc. Emphasis is placed on the communicative aspect of flexible skills. An employee with strong interpersonal skills is able to clearly articulate their needs, expectations of the team and the environment, listen carefully to how they are formulated by others. He should

communicate with the participants of the educational process in such a way that everyone has the feeling that he was heard and understood, and even the refusal was made professionally, leaving no residue of indifference and hostility. Exercises and tasks for the formation of soft skills during the study of methods of teaching the Ukrainian language are offered. The contents of the thematic portfolio as a means to present the level of mastery of such skills is highlighted.

Key words: *soft skills, Methodology of teaching Ukrainian language, primary school teacher, communication, portfolio.*

Вступ. На сьогодні в розвитку мовної освіти визначено нові орієнтири: потреба в національно свідомих громадянах з активною позицією, які прагнуть до інноваційної діяльності й освіти впродовж життя, здатні критично мислити й ефективно спілкуватися в соціумі, виявляючи належний рівень комунікації. Суспільство висуває високі вимоги до фахівця, який готовий навчати, розвивати і виховувати громадянина України засобами української мови, уміє швидко й креативно розв'язувати проблеми професійного та особистісного характеру, прагне позитивних змін у житті країни, що зумовлює оптимізацію змістового і технологічного аспектів підготовки майбутнього вчителя початкових класів.

У контексті сучасних вимог випускники закладів вищої освіти мають оволодіти ґрунтовними теоретичними знаннями, виробити стійкі вміння і навички, набути творчих якостей, удосконалити критичне мислення, сформувати ціннісне ставлення до майбутньої професійної діяльності, здатність до продуктивної комунікації. Нині школа потребує не тільки дипломованого фахівця, а й акцентує увагу на додаткових універсальних компетентностях учителя, що отримали назву *soft skills* (під час перекладу визначають як «м'які» навички (компетенції), проте зустрічаються й інші переклади, наприклад, людські або уніфіковані).

Суть змістового наповнення поняття «*soft skills*» з'ясовано багатьма дослідниками (Р. Болстад, С. Бойд, К. Двек, Г. Клекстон, Б. Лукаш, Г. Пауелл, Р. Хіпкінс, М. Чамберс та ін.). Фахівці досліджують орієнтовані на майбутнє потреби та вимоги до навчання, професійної діяльності, змінюючи стереотипи, учать виконувати завдання різної складності, досягаючи професійного успіху. З огляду на соціальну й педагогічну значущість української мови для становлення та розвитку особистості молодшого школяра в підготовці майбутнього фахівця методика навчання української мови відіграє провідну роль. Учитель має не тільки володіти комплексом вимог, що висуваються до освітньої підготовки учня з предмета, зокрема, знань, умінь, навичок і ставлень, розуміти ступінь опанування їх, щоб уже сформовані вміння і навички, особистісні цінності стали власним надбанням учня, а й змінюватися відповідно до нових умов надання освітніх послуг (актуальності цій проблемі додає глобальна пандемія коронавірусу, яка змінила не тільки зміст, але й форми освітньої діяльності).

Мета статті – розкрити зміст, умови формування *soft skills* у курсі вивчення методики навчання української мови.

Для досягнення мети були поставлені такі **завдання**: репрезентувати поняття «soft skills» та його складників у контексті професійного стандарту «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти»; проаналізувати основні проблеми формування, детермінації гнучких навичок у процесі вивчення методики навчання української мови; розкрити зміст завдань для формування soft skills.

Для досягнення визначеної мети і розв'язання поставлених завдань застосовано комплекс **методів дослідження**: теоретичних – аналіз лінгвістичної, психологічної, педагогічної, навчально-методичної літератури з проблем дослідження; синтез і узагальнення, порівняння; опрацювання досвіду роботи викладачів закладів вищої освіти, визначення поняттєвого апарату дослідження; емпіричних – спостереження й аналіз педагогічних явищ і процесів, колективні та індивідуальні бесіди з метою виявлення основних суперечностей та недоліків у змісті, методах викладання для виявлення проблем формування soft skills у процесі вивчення методики навчання української мови.

Результати та дискусії. Концепція «soft skills» увійшла до складника світового ринку праці в найрізноманітніших сферах економіки та суспільства. Здебільшого soft skills ототожнюють з employability skills (навички для працевлаштування), people skills (навички спілкування з людьми), non-professional skills (непрофесійні навички), key skills (основні 32 навички), skills for social progress (навички для соціального розвитку), life skills (життєві навички). переважна більшість вчених досягли консенсусу стосовно до базових елементів soft skills. Це знання, уміння й навички: комунікативні, здатності критично й структуровано мислити, розв'язувати проблеми, працювати в команді; навчатися впродовж життя та управляти інформацією, підприємництво, етика, мораль та професіоналізм, лідерство, між- та внутрішньо особистісні навички, відповідальність; порядність / надійність, креативність, комп'ютерна грамотність, об'єктивна самооцінка, уміння управляти конфліктами, вести переговори, прагнення до навчання; культурна обізнаність, емпатія, управління часом, соціальність, самоповага (Snape P., 2017: 22). Сталого переліку, як і класифікації soft skills, не існує. Припускаємо, що наявність таких навичок та компетентностей формує соціальну компетентність майбутнього фахівця, розвиває здатність мобілізуватися в конкретній соціально-професійній ситуації, розвиває комунікабельність, яка акумулюється в доборі слів, умінні продукувати своє висловлювання максимально чітко, наповнюючи його смисловим навантаженням. Зважаючи на те, що методика української мови дає можливість працювати з продуктивним лінгвістичним і методичним матеріалом, ми отримуємо середовище для ефективного формування soft skills.

Soft skills – це соціологічний термін, що відноситься до коефіцієнта емоційного інтелекту людини, набір рис особистості, соціальні навички, комунікативні здібності, особисті звички, дружелюбність й оптимізм. Дані контент-аналізу трактування терміна

дали можливість семантизувати soft skills як гнучкі, інколи поза фахові, акмекомпетентності (акме — вершина, пік, вищий ступінь чого-небудь, розквіт) для успішного виконання професійних обов'язків.

Інструменти реалізації цих елементів представлено в професійному стандарті «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», який розроблений на основі трудових функцій педагога, і передбачає перегляд ставлення до фахових якостей та зміни стереотипів розвитку його професійної компетентності (Професійний стандарт, 2020). Аналіз змісту документа дав можливість виявити низку гнучких навичок, які мають бути сформовані відповідно до трудових функцій педагога: «Планування і здійснення освітнього процесу», «Оцінювання результатів роботи вчителів початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Узагальнення власного педагогічного досвіду та його презентація педагогічній спільноті», «Надання методичної допомоги колегам з питань навчання, розвитку, виховання й соціалізації учнів початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Проведення педагогічних досліджень», «Рефлексія та професійний саморозвиток», «Створення освітнього середовища», «Забезпечення і підтримка навчання, виховання і розвитку учнів в освітньому середовищі та родині». Опитування викладачів, учителів показало, що головними soft skills є такі: уміння переконувати, працювати в команді, вирішувати конфлікти, адаптивність, гнучкість, тайм-менеджмент (оптимальна організація часу), відповідальність.

Усі функції знайшли свою реалізацію в ході вивчення методики української мови майбутніми фахівцями. Тому під час проведення семінарських, практичних занять, організації самостійної роботи студентів ми повинні орієнтуватися на ці запити та гнучко реагувати, змінюючи як змістове наповнення, так і сам процес здобуття слухачами відповідних знань, набуття досвіду професійної діяльності та зміни ціннісних орієнтацій щодо створення нового освітнього середовища.

Ключове, на що звертають увагу в першу чергу – це комунікативні вміння. Співробітник з сильними навичками міжособистісного спілкування вміє чітко сформулювати свої потреби, очікування до команди й оточення, уважно вислухати, як їх формують інші. Він має так комунікувати з учасниками освітнього процесу, щоб у кожного залишилося відчуття, що він був почутий та зрозумілий, і навіть відмова була зроблена професійно, не залишаючи осаду байдужості й неприязні. Наприклад, у Китаї не прийнято говорити «Ні». Їх з дитинства навчають різним методам тактовно «відмовляти». Тому, коли відмовляє китаєць, – людина завжди залишається задоволена, наче йому насправді сказали «Так». Опитування викладачів, студентів дало можливість дійти висновку, що 46% вважають найскладнішим умінням виступати перед аудиторією, 24% – аргументовано критикувати, 30% – привертати до себе увагу як до якісного співрозмовника. Отже, комунікативний аспект формування гнучких навичок є провідним.

Ми розробили квазізапитання для оцінки soft skills, які розбили за змістом трудових навичок, щоб допомогти з'ясувати, чи володіє майбутній учитель початкових класів необхідними для навчання учнів української мови м'якими навичками. Опитування проводили під час семінарських, практичних занять. Наприклад:

Навички комунікації

- Поясніть 6-річній дитині, що таке щастя, смуток, злість, нудьга, страх (за вибором студента).
- Поясніть своїй 80-річній бабусі, що таке інтернет.
- Використайте до п'яти речень, щоб схарактеризувати граматичні категорії іменника, прикметника, дієслова, числівника, займенника (за вибором студента) учневі 4 класу.
- Ваш колега публічно применшує досягнення ваших учнів з української мови (не здобули перемогу в мовному конкурсі імені Петра Яцика, погано написала контрольний зріз знань) Як ви відреагуєте?
 - Ви віддаєте перевагу письмовому або усному спілкуванню?
 - Що важливіше для вас і чому: бути хорошим слухачем або хорошим комунікатором?

Гнучкість/адаптованість

- Яку тему з української мови пояснювати учням найскладніше (з досвіду практики пробних уроків)?
 - Ви працюєте з учнями дистанційно. На уроці присутні батьки, які коментують роботу учня, яка ви реагуватимете?
 - Якими п'ятьма якостями ви презентуєте себе в інтернеті як шукача роботи?
 - Якими мають бути профілі в соцмережах та месенджерах, щоб зацікавити, а не відлякати потенційного роботодавця?
 - Як оптимізуєте роботу під час підготовки планів-конспектів уроків з української мови?

Ми з'ясували, що студентам складно швидко й достатньо містко висловлювати думки, добирати переконливі аргументи. Інколи, претендуючи на абсолютне знання, прикривають своє незнання самовпевненою, владною інтонацією. Не завжди проявляється здатність підсумовувати інформацію, схоплювати складні ідеї, відчуття та уявлення і формулювати їх декількома словами, окремі висловлювання носять рефлексивний характер. Це ще раз доводить, що потрібно активізувати роботу для подолання цих проблем, особливу увагу приділяти питанням подальшого розвитку «м'яких навичок», від яких залежить професійний та особистісний успіх, оновлюючи зміст освітніх програм.

Рівень володіння hard skills можна перевірити за роботами в портфоліо. Диплом про вищу або середню спеціальну освіту, сертифікати про проходження тренінгів, участі у вебінарах, творчі роботи, проєкти – усе це теж підкреслює наявність необхідних для роботи знань і умінь, стимулює творчу самореалізацію педагогів

(Коваль, 2015). Для студента, у якого ще немає досвіду роботи – успішна пропедевтична методична підготовка. 37% учителів вважають, що у кожного педагога має бути портфоліо («досьє успіхів»), у якому відображаються всі його досягнення, цікаві педагогічні знахідки, перемоги в професійних конкурсах тощо. Основна мета портфоліо – показати творче й фахове зростання, сприяти формуванню навичок професійної рефлексії. Студенти укладають портфоліо з методики навчання української мови відповідно до кожного тематичного модуля.

Захист портфоліо проходить на практичних заняттях. Це дає можливість накопичити та проаналізувати свої досягнення не тільки студентам, а й викладачеві усвідомити значення роботи над портфоліо, накреслити подальші кроки у вивченні програмного матеріалу з підготовки майбутніх фахівців. Уважаємо, що така робота допоможе майбутньому педагогу розвиватись не тільки в професійному плані, але й в особистісному, а розвиток учителя як особистості здійснює значний вплив на його розвиток як професіонала. Наприклад, складники тематичного портфоліо «Наступність і перспективність у вивченні частин мови в початкових класах»:

- Основні поняття теми.
- Вимоги програми з морфології для початкової школи.
- Науково-методичні статті з проблеми (з рецензією).
- Сучасні технології у вивченні частин мови молодшими школярами.
 - Мої розробки (фрагменти уроків, презентації, алгоритми).
 - Граматичні категорії частини мови.
 - Структурно-логічна схеми.
 - Вправи різних типів.
 - Цікаве мовознавство (пізнавальні мовознавчі матеріали, цікаві завдання, завдання-жарти).
- Тестовий контроль знань учнів з теми.
- Бібліографія з теми.
- Рефлексивний коментар.

Закінчуючи курс методики навчання української мови, студенти виконують завдання узагальнювального характеру, де демонструють специфічні знання для виконання конкретних завдань з методики навчання української мови. Наприклад: створити: інформаційний тиждень для учнів початкових класів з метою розміщення на сторінці у фейсбуці (місяць за бажанням студента); квазірезюме для соціальної сторінки (на рівні учня початкових класів); квазірекламний маршрут «Дорогами Прилуччини» для учнів 2-4 класів (карта, кімнати музею, відомі постаті, вулицями міста та ін.); дібрати комунікативні завдання соціокультурного спрямування (зміст – Прилуччина); створити тексти диктантів на матеріалі текстів соціокультурного спрямування (зміст – Прилуччина).

Спираючись на методологічні й теоретичні основи, учені обґрунтовують доцільність застосування, з'ясовують роль і місце сучасних ІКТ у процесі формування мовної, мовленнєвої й комунікативної компетентностей студентів, виявляють дидактичні можливості комп'ютерних методів навчання української мови на різних етапах мовної освіти. Основними ресурсними складниками є різні засоби комунікації (чати, форуми, електронна пошта, блоги), навчальні, наукові, інформаційні, довідкові матеріали й засоби, що розроблені в електронній формі та представлені на носіях будь-якого типу або розміщені в комп'ютерних мережах, які відтворюються за допомогою електронних цифрових технічних засобів для забезпечення навчальної діяльності здобувачів, зокрема, електронні словники; персональні сайти викладачів (персональний сайт Сергія Омельчука. <http://omelchuk.ks.ua;>), які створено як гіпертекстове комунікативно-мовне утворення, що перебуває в постійній динаміці та фіксує як процес, так і результати інтернетної комунікативної діяльності, що виражаються в сукупності взаємозалежних (тематично, семантично, інтенціонально, фізично) веб-сторінок (персональний сайт містить інформацію про особистість, його професійну, наукову діяльність, публікації, координати зв'язку, підручнику, посібники, статті, мультимедійні презентації виступів; проведення електронних конференцій, вебінарів); електронний навчально-методичний комплекс із дисципліни, який оформлено за допомогою гіперпосилань, електронний підручник – сучасний засіб навчання, що становить сукупність програмного забезпечення і призначений для викладу навчального матеріалу шляхом інтерактивної взаємодії з вбудованими функціями аналізу рівня знань учнів електронне портфоліо, навчальні проекти (Грона, 2012: 50).

Висновки. Установлено, що освітній процес має будуватися так, щоб студент розумів необхідність вивченого матеріалу, й отримані знання міг одразу застосувати на практиці. Кожен наступний урок буде ефективним й доступним, гнучкішим, к навчання формуватиметься за принципом «зростання». Саме так вдається якісно розвивати soft skills на заняттях з методики навчання української мови, акцентуючи здатність студента до міжособистісних взаємодій і вираження особистісних характеристик. Складниками гнучких навичок є вміння критично мислити, а саме: аналізувати ситуацію, що склалася, узагальнювати та змінювати поведінку відповідно до середовища, здатність відчувати, розуміти та аналізувати почуття та емоції інших людей – на що й буде спрямований вектор подальших наших досліджень у контексті викладання методики навчання української мови.

Література

Грона Н. В. Тематичне портфоліо в курсі викладання методики української мови / Н. В. Грона // Педагогічний дискурс : зб. наук. праць Хмельницької гуманітарно-пед. акад. – Хмельницький, 2012. – Вип. 11. – С. 49–52.

Коваль К. О. Розвиток «soft skills» у студентів – один з важливіших чинників працевлаштування / К. О. Коваль // Вісник Вінницького політехнічного університету. – 2015. – № 2. – С. 162-167.

Луговий В. І. Освіта, навчання, інформація, компетентність: канонізація понять / В. І. Луговий // Історико-педагогічні студії : наук. часопис / гол. ред. Н. Н. Демяненко. – Київ : Вид. НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – Вип. 5. – С. 11–16.

Наход С. Прогностичні вміння в структурі професійних вмінь майбутнього психолога / С. Наход // Збірник наук. праць Уманського держ. пед. ун-ту ім. Павла Тичини. – 2013. – Вип. 3. – С. 196-201.

Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» : затв. Наказом М-ва розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України № 2736 від 23.12.2020 р. [електронний ресурс] / М-во економіки України. – Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=22469103-4e36-4d41-b1bf-288338b3c7fa&title=RestrProfesiiniikhStandartiv>

Семенів Н. Л. Електронний підручник з рідної (української) мови як засіб реалізації особистісно орієнтованого навчання / Н. Л. Семенів // Українська мова і література в школі. – 2005. – № 5. – С. 2-6.

Ситник Н. І. Управління персоналом : навч. посіб / Н. І. Ситник. – Київ : Інкос, 2009. – 472 с.

Тютюнник А. В. Використання хмарних технологій та soft skills в освітній діяльності студентів та викладачів / А. В. Тютюнник // Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. – 2015. – № 1. – С. 134-143.

Snape P. Enduring Learning: Integrating C21st Soft Skills through Technology Education / Paul Snape. // Design and Technology Education. – 2017. – Vol. 22. – № 3. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ojs.lboro.ac.uk/DATE/article/view/2222/2585>

References

Hrona, N. (2012). Tematyчне portfolio v kursy vykladannya metodyky ukraïnskoyi movy [Thematic portfolio in the course of teaching Ukrainian language methods]. *Pedahohichnyy dyskurs [Pedagogical discourse] : zbirnyk naukovykh prats Khmelnytskoyi humanitarno-pedahohichnoyi akademiyi*, 11, 49-52. [In Ukrainian].

Koval, K. O. (2015). Rozvytok «soft skills» u studentiv – ody z vazhlyvishykh chynnykiv pratsevlashtuvannya [The development of "soft skills" in students is one of the most important factors in employment]. *Visnyk Vinnytskoho politekhnichnoho universytetu [Bulletin of Vinnytsia Polytechnic University]*, 2, 162-167. [In Ukrainian].

Luhovyy, V. I. (2011). Osvita, navchannya, informatsiya, kompetentnist: kanonizatsiya ponyat [Education, training, information, competence: canonization of concepts]. *Istoryko-pedahohichni studiyi [Historical and pedagogical studies]: naukovy chasopys*, 5, 11-16. [In Ukrainian].

Nakhod, S. (2013). Prohnostychni vminnya v strukturі profesyinykh vmin maybutnoho psykholoha [Prognostic skills in the structure of professional skills of the future psychologist]. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Pavla Tychyny [Collection of scientific works of Uman State Pedagogical University named after Pavel Tychyna]*, 3, 196-201. [In Ukrainian].

Ministerstvo ekonomiky Ukrainy. (2020). *Profesiyiny standart za profesiyamy «Vchytel pochatkovykh klasiv zakladu zahalnoyi serednoyi osvity», «Vchytel zakladu zahalnoyi serednoyi osvity», «Vchytel z pochatkovoyi osvity (z dyplomom molodshoho spetsialista)»* [Professional standard for the professions «Primary school teacher of general

secondary education», «General secondary school teacher», «Primary education teacher (with a diploma of a junior specialist)»]. URL : [https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=22469103-4e36-4d41-b1bf-288338b3c7fa&title=RestrProfesiinikhStandartiv \[In Ukrainian\]](https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=22469103-4e36-4d41-b1bf-288338b3c7fa&title=RestrProfesiinikhStandartiv [In Ukrainian]).

Semeniv, N. L. (2005). Elektronnyy pidruchnyk z ridnoyi (ukrayinskoyi) movy yak zasib realizatsiyi osobystisno oriyentovanoho navchannya [Electronic textbook in the native (Ukrainian) language as a means of implementing personality-oriented learning]. *Ukrayinska mova i literatura v shkoli [Ukrainian language and literature at school]*, 5, 2-6. [In Ukrainian].

Sytnyk, N. I. (2009). *Upravlinnya personalom [HR]*. Kyiv : Inkos. [In Ukrainian].

Tyutyunnyk, A. V. (2015). Vykorystannya khmarnykh tekhnolohiy ta soft skills v osvritniy diyalnosti studentiv ta vykladachiv [The use of cloud technologies and soft skills in the educational activities of students and teachers]. *Vidkryte osvritnye e-seredovyshe suchasnoho universytetu [Open educational e-environment of a modern university]*, 1, 134-143. [In Ukrainian].

Snape, P. (2017). Enduring Learning: Integrating C21st Soft Skills through Technology Education. *Design and Technology Education*, 22(3). URL: <https://ojs.lboro.ac.uk/DATE/article/view/2222/2585>

АНОТАЦІЯ

У статті обґрунтовано значущість soft skills. Шляхом аналізу і синтезу науково-методичних джерел з'ясовано, що soft skills – це гнучкі, інколи поза фахові, акмекомпетентності (акме – вершина, пік, вищий ступінь чого-небудь, розквіт) для успішного виконання професійних обов'язків.

Доведено, що нове комунікативне середовище уможливорює продуктивну організацію учасників освітнього процесу, спонукає до творчості за допомогою розвивального потенціалу методичних і технічних прийомів, операцій у формі різноманітних документів (робочих матеріалів), спрямованих на отримання інформації, з потужним дидактичним ресурсом для вивчення фахових дисциплін. Аналіз професійного стандарту «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», який розроблений на основі трудових функцій педагога і передбачає перегляд ставлення до фахових якостей та зміни стереотипів розвитку, дав можливість виявити низку гнучких навичок, які мають бути сформовані відповідно до трудових функцій педагога.

З'ясовано, що до них відносять лідерські якості та вміння працювати в команді, уміння навчати та проводити переговори, ставити та виконувати поставлені завдання, управління часом, цілеспрямованість, навички ефективної комунікації, презентаційність, стресостійкість, креативність, творчий підхід до роботи та аналітичні здібності.

Акцентовано увагу на комунікативному аспекті гнучких навичок. Співробітник з потужними навичками міжособистісного спілкування вміє чітко сформулювати свої потреби, очікування до команди й оточення, уважно вислухати, як їх формують інші. Він має так комунікувати з учасниками освітнього процесу, щоб у кожного залишилося відчуття, що він був почутий та зрозумілий, і навіть відмова була зроблена професійно, не залишаючи осадку байдужості й неприязні.

Запропоновано вправи і завдання для формування soft skills під час вивчення методики навчання української мови. Висвітлено змістове наповнення тематичного портфолію як засобу для представлення рівня володіння такими навичками.

Ключові слова: soft skills, методика навчання української мови, учитель початкових класів, комунікація, портфолію.